

TAKDİM

Liberal Düşünce'nin 53-54'üncü sayısıyla sizlerle buluşmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Bu sayıda geniş bir özel mülkiyet dosyasıyla karşınızdayız. Özgürlüğün ve refahın temeli olan özel mülkiyet kurumunun öneminin yeterince takdir edilmek bir yana gün geçtikçe muhayyel kolektif yararlar uğruna feda edilebileceğine dair kanaatlerin yaygınlaştığını, bunun geniş kesimlerce de gayet tabii karşılandığını görebiliyoruz. Bu sebeple, gerek *Liberal Düşünce* gerekse daha önce *Piyasa* dergilerinde konuya defalarca değinilmesine rağmen, Özel Mülkiyet haklarının yeniden ve daha güçlü bir şekilde savunulmasının gereksiz bir tekrar sayılmayacağı kanaatindeyiz.

Özel mülkiyetle ilgili yazıların ilki Andrew P. Morris'e ait. Morris "*Mülkiyet Haklarının İktisadi*" başlıklı yazısında mülkiyet haklarının evrimini kısaca özetlerken mülkiyet haklarının çözdüğü temel problemlere değiniyor. Bir asır öncesine göre bugün ABD'de toprak mülkiyet hakkının nasıl gerilediği, yerel imar kanunlarının özel mülkiyeti nasıl zedelediği, yer altı ve üstü toprakta özel mülkiyetin devlet eliyle zor kullanılarak yeniden dağıtıldığı bu makalede örneklerle açıklanıyor. Tom Bethell ise makalesinde ortak mülkiyetten kaynaklanan problemlere tarihi bir perspektiften bakarken, ABD'ye ilk göç eden grupların pratiklerinden klasik iktisatçıların görüşlerine kadar uzanan bir çerçevede özel mülkiyet haklarının ortak mülkiyete üstünlüğünü vurguluyor. Özel mülkiyetin adaleti kurumsallaştırdığını, ortak mülkiyetin ise adaletsizlik duygusunu doğurduğunu vurgulayan yazar adaletsizliğin yegâne çözümünün ortak mülkiyetten özelleştirme yoluyla kurtulma olduğuna işaret ediyor.

Konuyla ilgili bir diğer yazı Timothy Sandefur'a ait. Sandefur'un yakın bir tarihte basılmış, ABD'de özel mülkiyet haklarının son iki asırdaki değişimini gösteren kitabının ilk bölümünün çevirisinde günümüz ABD'sinde günlük hayattan örneklerle devletin özel mülkiyete müdahalesi ve bunun doğurduğu problemler yüksek mahkeme kararları da dikkate alınarak inceleniyor. Yazar ABD'nin kurucu önderlerinin felsefesinden iyice uzaklaşmış hakim zihniyetin artık mülkiyetin, bireyden ziyade toplum veya devlet tarafından yaratıldığına inandığını belirtiyor. Bu düşünceye göre devlet, mülkü mülk sahibi olan insanlardan alıp mülkü olmayanlara vererek veya bireysel sahiplerin elindeki mülkiyetin kullanımını denetleme yetkisini devlete vererek sosyal problemleri çözmek durumunda olacaktır. ABD'de bu tür fikirler yerleştikçe mülkiyet sahipleri, mülkleriyle ne yapabileceklerini söyleyen veya arazilerini kullanmak istediklerinde yorucu bürokratik şartlar dayatan yasalar ile gün geçtikçe daha fazla karşı karşıya kalmaktadırlar. ABD özeliyle ilgili örneklerine rağmen, yazının Türkiye açısından da düşündürücü noktalara işaret ettiğini söyleyebiliriz.

Yine Özel Mülkiyet konusu çerçevesinde iki telif makale Türkiye'de imar ve mülkiyet haklarının kısıtlanması ile ilgili olarak ortaya çıkan problemlere dikkat çekiyor. Adil Şahin "*Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunda ve Türk Anayasa Hukukunda Mülkiyet Haklarının Sı-*

nırlandırılması Sorunu” başlıklı makalesinde konuyu geniş bir perspektiften karşılaştırmalı olarak ele alırken, özellikle 1971 yılı sonrasında kamu otoritesinin keyfi olarak mülkiyeti sınırlandırma imkânının arttığını belirtmektedir. Yazarın ifadesiyle, “Artık, mülkiyet hakkının öznesi, ne birey, ne toplumdur. Mülkiyet hakkının öznesi denildiğinde, ön planda gözüken kamu otoritesidir; ki bu durum da, bireysel özgürlüklerin boy atmasındaki en önemli ilke olan ‘devletin sınırlandırılması’ gereğinin, tam da aksi yöndeki bir temayülün varlığına ve sürgitliğine işaret etmektedir”. Yine bu konuyu tamamlar mahiyette, Yusuf Şahin imar hukuku ile ilgili yazısında muğlak “kamu yararı” kavramı ile özgürlüklerin nasıl ustaca ve sezdirilmeden kısıtlandığını veciz bir şekilde dile getiriyor.

Derginin bu sayısında özel mülkiyet konusu dışında ilginizi çekeceğini umduğumuz yazılar da var. Grönland adasını nasıl bilirsiniz? Herhalde son yıllarda kopan yaygaraya bakarsak kısa zamanda bu devasa adadaki buzların çözülüp okyanusların kıtaları sular altında bırakacağını düşünmemiz ve korkuya kapılmamız gerekiyor. Lakin Patrick J. Michaels “*Grönland Hakkında Soğuk Hakikat*” başlıklı yazısında bu tür korkutucu senaryoların aksine 1915-1965 yılları arasında Grönland’ın şimdikinden 2 derece daha sıcak olduğunu hatırlatarak yaygaracılara pek kulak asmamamız gerektiğine işaret ediyor. Bir diğer çeviri yazı, H. H. Hoppe tarafından kaleme alınan “*Democracy the God that Failed*” kitabının bir bölümüne dayanan “*Kentin Yükselişi ve Düşüşü*” başlıklı makale. Hoppe bu kapsamlı yazıda özetle kentlerde yaşanan çatışmaların yegâne sebebinin bizzat devletin kendisi olduğunu ileri sürüyor.

Yine bu sayıda Hayek’in ünlü makalesi “*İktisat ve Bilgi*” Can Madenci’nin geniş takdim yazısı ve tercümesiyle sizlerle buluşuyor. Deniz Altınbaş, Anthony De Jasay’ın görüşlerini “*Leviathan ne kadar gereklidir?*” makalesinde incelerken, Hüseyin Kalaycı “Kendi Kaderini Tayin Hakkı” konusunu ele alıyor. Derginin son iki makalesi Şenol Kaluç ve Ali Can’a ait. Kaluç Osmanlı’nın sön döneminin önemli bir kısmına ışık tutacak çalışmasında Ahrar Fırkası ve çevresindeki gelişmeleri değerlendirirken, Ali Can “*Dilin insan gerçekliğindeki temel fonksiyonu*” başlıklı makalesinde dilin insanın sosyalleşmesindeki, toplumun ortak değer ve davranışlarının oluşumundaki önemine işaret ediyor.

Liberal Düşünce’nin önümüzdeki sayısında din ve vicdan özgürlüğüyle ilgili geniş bir dosya yer alacak. İlginizi çekeceğini düşündüğümüz Hayek ile yapılmış tartışma yaratan röportajların çevirisini vermeyi de düşünüyoruz. Geçen sayımızda belirttiğimiz ancak bu sayıda yer veremediğimiz sözde liberalizmin kriziyle yükselen Keynescilik dosyasını da önümüzdeki sayıya yetiştirmeyi planlıyoruz.

H. Bahadır Akın
Sayı editörü